

Ecologisch werkprotocol SMP

Händellaan 239 A & B, Zwolle

Ecologisch werkprotocol SMP

Händellaan 239 A & B, Zwolle

Opdrachtgever:	Bruisend Beheer	Projectnummer:	2024-1192
Datum:	27 maart 2025	Versie:	1

5.1.2e

Ecoloog

5.1.2e @lycens.nl

M 5.1.2e

5.1.2e

Ecoloog

5.1.2e @lycens.nl

M 5.1.2e

De vermelde medewerkers in deze rapportage zijn akkoord met openbaring van zijn of haar persoonsgegevens in het kader van de AVG-privacywetgeving.

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4

1.1 Aanleiding 4

2 De ontwikkeling 5

2.1 Plangebied 5
2.2 Voorgenomen activiteiten 6

3 Natuurwetgeving en -beleid 7

3.1 Soortenbescherming 7

4 Coördinatie 8

4.1 Toezicht en handhaving 8
4.2 Instructie medewerker en/of opdrachtgever 8
4.3 Deskundig ecoloog 8

5 Potentieel aanwezige soorten 10

5.1 Gebouw bewonende soorten 10

6 Effect werkzaamheden op soorten 13

7 Mitigerende maatregelen en planning 14

8 Verantwoording 20

9 Bijlagen 21

Bijlage 1: Toelichting wijze invulling groencompensatie 21
Bijlage 2: Toelichting Omgevingswet (Bal) 22
Bijlage 3: Ecologisch logboek 28

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Er zijn concrete plannen voor de realisatie een appartementencomplex aan de Händellaan 239 A & B te Zwolle (Overijssel). Om ruimte te creëren dient de bestaande bebouwing gesloopt te worden. Als gevolg van deze voorgenomen activiteiten kan overtreding van de Omgevingswet op voorhand niet worden uitgesloten. De gemeente Zwolle heeft een Soortenmanagementplan (hierna: SMP) laten opstellen waardoor geen reguliere aanpak noodzakelijk is en er gebruik kan worden gemaakt van het SMP. Door bij de uitvoering van de werkzaamheden te werken conform een ecologisch werkprotocol op basis van het SMP Zwolle, worden negatieve effecten op flora en fauna tot een minimum beperkt, wordt overtreding van de Omgevingswet voorkomen en wordt gewerkt conform de specifieke zorgplicht.

Onderliggend ecologisch werkprotocol is opgesteld om mitigerende maatregelen te borgen en te voorkomen dat de verbodsbepalingen van de Omgevingswet (hierna OW) worden overtreden. Het gaat hier specifiek om overtreding van verbodsbepalingen van artikel 11.46 Habitatrichtlijn en 11.54 Andere soorten ten aanzien van beschermde diersoorten. Het protocol gaat in op mitigerende en compenserende maatregelen die getroffen moeten worden conform SMP Zwolle ten behoeve van de voorgenomen werkzaamheden en wat te doen in geval van calamiteiten. Dit werkprotocol is bedoeld voor zowel de aannemer als voor de opdrachtgever.

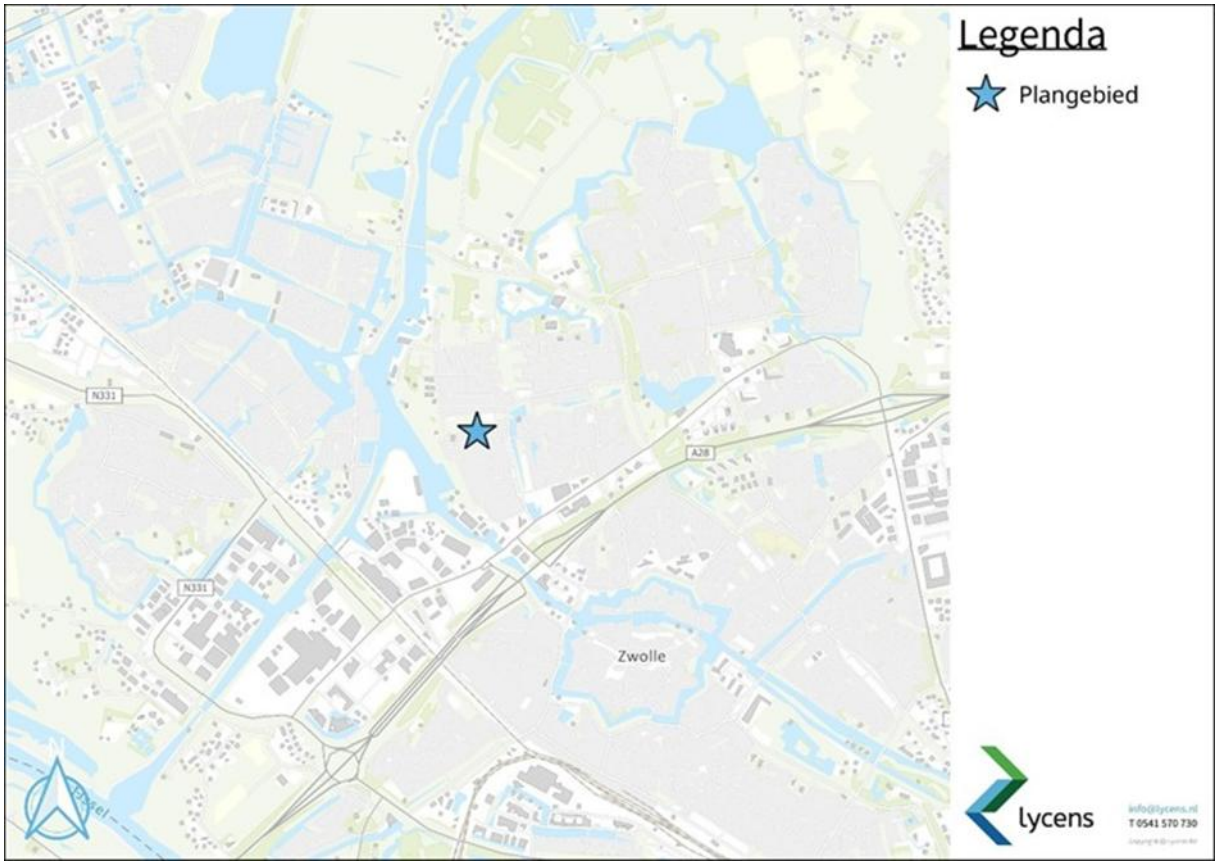
In hoofdstuk 2 wordt de ontwikkeling beschreven waarbij wordt ingegaan op de ligging en beschrijving van het plangebied, de voorgenomen activiteiten en de planning. In hoofdstuk 3 komt het wettelijk kader aan bod. In hoofdstuk 4 wordt de coördinatie van de werkzaamheden beschreven. Hoofdstuk 5 bevat de potentieel aanwezige soorten en in hoofdstuk 6 staan de effecten van de werkzaamheden op de soorten beschreven. In hoofdstuk 7 komen de mitigerende maatregelen aan bod. In de bijlage is het ecologisch logboek te vinden.

2 De ontwikkeling

2.1 Plangebied

Situering

Het plangebied is gesitueerd aan de Händellaan 239 A & B in Zwolle (Overijssel). De locatie ligt in de woonwijk Holtenbroek en wordt omgeven door stedelijk gebied. In Figuur 1 wordt de globale ligging van het plangebied weergegeven op een topografische kaart en in Figuur 2 wordt het plangebied weergegeven.

Figuur 1: Globale ligging van het plangebied

Figuur 2: Begrenzing van het plangebied

2.2 Voorgenomen activiteiten

Initiatiefnemer is voornemens de bebouwing te slopen om ruimte te maken voor het realiseren van een appartementencomplex. Ten behoeve van de realisatie wordt verharding verwijderd, beplanting gerooid en worden opgeslagen spullen weggehaald. Na de realisatie wordt verharding aangelegd en worden de appartementen landschappelijk ingepast door de aanplant van beplanting. Een verbeelding van het wenselijk eindbeeld ontbreekt. Het SMP en de daarmee aan te vragen generieke vergunning zijn bedoeld om verschillende typen werkzaamheden mogelijk te maken. Voorliggend geval betreft ***Sloop en vervangende nieuwbouw van gebouwen (inclusief verwijderen groen)***Dit valt binnen de scope van het SMP Zwolle.

3 Natuurwetgeving en -beleid

3.1 Soortenbescherming

Het doel van het soortenbeschermingsregime is het behoud van plant- en diersoorten die in het wild voorkomen. In de Omgevingswet is de soortenbescherming in Nederland geregeld. In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) wordt onderscheid gemaakt tussen drie verschillende beschermingsregimes:

- §11.2.2: omgevingsvergunning soorten Vogelrichtlijn (***Vogelrichtlijnsoorten***)
- §11.2.3: omgevingsvergunning soorten Habitatrichtlijn (***Habitatrichtlijnsoorten***)
- §11.2.4: omgevingsvergunning andere soorten (***andere soorten***)

Algemene zorgplicht

Daarnaast kent de Ow een algemene en specifieke zorgplicht. De algemene zorgplicht houdt in dat overheden, bedrijven én burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde leefomgeving. Dus niet alleen de overheid. Deze algemene zorgplicht is vooral een vangnet voor het geval er geen specifieke decentrale of rijksregels zijn. Als deze specifieke decentrale of rijksregels er wel zijn, geldt de algemene zorgplicht niet meer.

Specifieke zorgplicht

De specifieke zorgplicht houdt in dat iedereen die een activiteit uitvoert, nadelige gevolgen voor planten en dieren zoveel mogelijk moet voorkomen, beperken of ongedaan moet maken. Voorafgaand aan een activiteit moet worden nagegaan of er aanwijzingen zijn voor het voorkomen van kwetsbare of bedreigde soorten binnen de invloedssfeer van de activiteit. Dit betreffen de volgende soorten die in Nederland van nature voorkomen:

- Vogelrichtlijnsoorten (Bijlage I Vogelrichtlijn);
- Geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten;
- Habitatrichtlijnsoorten (Bijlage II, IV, V Habitatrichtlijn);
- Dieren of planten die staan opgenomen op de Rode Lijsten;
- Nationaal beschermde dieren en planten.

4 Coördinatie

4.1 Toezicht en handhaving

De volgende personen zijn vanuit de uitvoerende partij betrokken en zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden conform het ecologisch werkprotocol. Er wordt hierbij specifiek op gelet of mitigerende maatregelen worden uitgevoerd:

- Coördinatie werkzaamheden (opdrachtnemer): 5.1.2e Projectleider Ecologie
- Ecologische begeleiding (ecoloog): 5.1.2e Ecoloog

Tijdens de werkzaamheden is ecologische begeleiding door een deskundig ecoloog (zie paragraaf 4.3) noodzakelijk. Wanneer tijdens de werkzaamheden twijfel bestaat over de uitvoering, beschermde soorten op een onverwachte plaats worden aangetroffen of wanneer volgens de betrokken ecoloog de werkzaamheden op een locatie in conflict zijn, moet het advies als bindend worden gezien en moet direct actie worden ondernomen. Bij calamiteiten kan contact opgenomen worden met de ecologen vermeld op de voorkant van deze rapportage.

Het werkprotocol dient tijdens de werkzaamheden aanwezig te zijn op de locatie. Op verzoek moeten deze en andere relevante stukken kunnen worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.

Om effecten op beschermde soorten conform dit protocol tijdens de werkzaamheden te beperken, is een goede samenwerking, afstemming en coördinatie vereist. Wijzigingen in, planning, fasering, uitvoermethode of geheel nieuwe activiteiten in afwijking van het ecologisch werkprotocol, dienen vooraf getoetst te worden door de ecoloog. Ecologische onderzoeken en te treffen maatregelen zijn gebonden aan specifieke perioden voor uitvoering. Om ongewenste uitloop te voorkomen, is het noodzakelijk om wijzigingen zo vroeg mogelijk in beeld te brengen en te communiceren met een ecoloog.

4.2 Instructie medewerker en/of opdrachtgever

Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden wordt het projectteam en de aannemer op de hoogte gesteld van de maatregelen die getroffen dienen te worden en welke zijn uitgewerkt in het ecologisch werkprotocol. De medewerkers worden door de verantwoordelijk ecoloog ingelicht over de manier waarop de werkzaamheden uitgevoerd dienen te worden. Voorafgaand wordt besproken waar er rekening moet worden gehouden met beschermde soorten. Centraal hierbij staat het voorliggende ecologisch werkprotocol. In hoofdstuk 6 staat in detail beschreven welke maatregelen getroffen dienen te worden en (indien relevant) op welke wijze deze uitgevoerd dienen te worden.

4.3 Deskundig ecoloog

In onderliggend werkprotocol wordt bij de werkzaamheden genoemd dat deze onder begeleiding van een ecoloog moeten plaatsvinden. Hier wordt telkens een deskundig ecoloog bedoeld. Onder ecologisch deskundig persoon verstaat de provincie Overijssel een persoon die voor de situatie, habitats en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en ((soort)specifieke) ecologische kennis heeft. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie, en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, en/of
- met betrekking tot soorten of specifieke soorten kan als deskundige ook iemand worden aangemerkt die:
  - op mbo-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten, en/of
  - zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging,

RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied), en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Potentieel aanwezige soorten

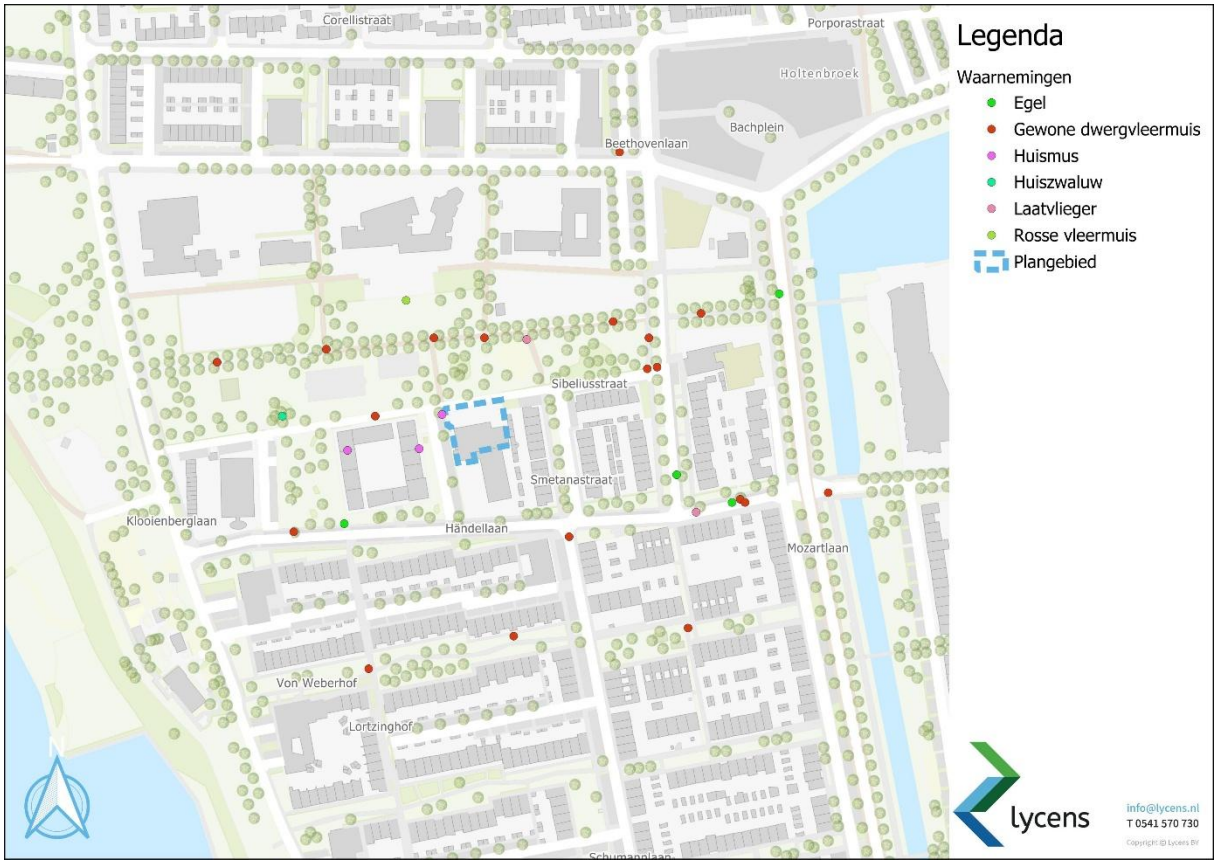
5.1 Gebouw bewonende soorten

Het is belangrijk dat wordt nagegaan of en welke gebouwbewonende soorten bij uw project voor kunnen komen. Op basis van het SMP en de uitgevoerde quickscan flora en fauna wordt aangegeven met welke soorten rekening gehouden moet worden.

Totaalsloop van een gebouw heeft redelijkerwijs de grootste impact op gebouwbewonende soorten. Hierbij geldt dat per definitie verlies van een aanwezige nest- of verblijfplaats optreedt. De mate van verstoring is eveneens groot, aangezien het totale pakket aan werkzaamheden langere tijd in beslag neemt. Bij de sloopwerkzaamheden zoals het opbreken van de buitenmuur en afbraak van het dak kunnen gehele vleermuisverblijven, ook voor grotere groepen of belangrijke functies zoals massawinterverblijven en kraamkolonies vernield worden. Sloop van een pand resulteert in het verlies van verblijfplaatsen in de gevel (spouwmuur) en het dak (dakbeschot) van gebouwbewonende vleermuizen. Ook verblijfplaatsen van incidentele aanwezige gewone grootoorvleermuis in het dak worden hierbij vernield. Bij sloop van gebouwen wordt ook vaak groen gerooid en graafwerk uitgevoerd. Dit kan ook verlies van verblijfplaatsen en foerageergebied van steenmarter, kleine marterachtigen en de egel inhouden.

Resultaten onderzoeksgebied

Er zijn waarnemingen bekend van verschillende beschermde diersoorten in de directe omgeving van het onderzoeksgebied (Figuur 3). Daarnaast valt het onderzoeksgebied ook in het zoekgebied van de koloniekaart meervleermuis van Netwerk Groene Bureaus, en dient hier dus ook rekening mee te worden gehouden.

Figuur 3: Waarnemingen in de omgeving van het onderzoeksgebied (NDFF, 2020-2025)

Veldinspectie

Op 28 augustus 2024 en 14 maart 2025 hebben er veldinspecties plaatsgevonden waarbij onder andere is gekeken naar sporen van de steenmarter. Tijdens het eerste veldbezoek waren er vele kieren en scheuren

aanwezig in de gevel, in de ramen en langs de daklijsten. Hierdoor was het pand toegankelijk voor de steenmarter. Verder zijn open stootvoegen waargenomen die niet afgedicht zijn met roosters, kieren in het boeiboord en ruimtes tussen daklijsten met de buitengevel. Er zijn verder geen nestplaatsen aangetroffen in de bebouwing of beplanting van het onderzoeksgebied. Nesten van de huismus, huiszwaluw en gierzwaluw worden uitgesloten binnen het onderzoeksgebied doordat de bebouwing niet als geschikt wordt beschouwd voor deze soorten. Zo beschikt de sporthal niet over een dakbedekking van dakpannen. Wel bezet de huismus waarschijnlijk geschikt leefgebied binnen het onderzoeksgebied gezien de waarneming van de huismus in het onderzoeksgebied (figuur 3).

Bij aankomst in het onderzoeksgebied voor het tweede bezoek op 14 maart was het terrein moeilijk begaanbaar. De beukhagen zijn uitgegroeid en beslaan een grote oppervlakte van het onderzoeksgebied (figuur 4 & 5). Het gebied wordt hierdoor momenteel als zeer goed leefgebied voor egels en de steenmarter beschouwd. De bebouwing was echter ondertussen geheel ontoegankelijk gemaakt, zowel voor mens als dier. De deuren waren gebarricadeerd en gaten en kieren waren opgevuld met pur (figuur 6 & 9). Enkel het bijgebouw ten zuidwesten van de bebouwing was te betreden (figuur 8), en ook goed toegankelijk voor dieren doordat de deur tegen de muur op een kier stond. Er zijn binnen in dit bijgebouw geen sporen aangetroffen van marterachtigen (uitwerpselen of prooiresten). Wel is er ruimte aanwezig onder dit schuurtje welke mogelijk geschikt is als verblijfplaats voor de steenmarter (figuur 7). Hieronder zijn enkele foto's weergegeven van het onderzoeksgebied ten tijde van het aanvullende veldbezoek.

Figuur 4 & 5: beukenhaag in het onderzoeksgebied

Figuur 6 & 7: voorgevel en ruimte onder bijgebouw

Figuur 8 & 9: Binnenruimte in bijgebouw en deur met kit gedicht

Relevante soorten

Aansluitend op het SMP, de natuurwaardekaart en de uitgevoerde quickscan wordt dit ecologisch werkprotocol derhalve opgesteld ten behoeve van de volgende soorten:

- Egel
- Vleermuizen

  Gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger en meervleermuis
- Steenmarter

6 Effect werkzaamheden op soorten

Verstoren

Als gevolg van het uitvoeren van voorgenomen activiteiten ontstaat er veel verstoring. Mogelijk bezitten beschermde diersoorten verblijfplaatsen rondom het onderzoeksgebied en door de geplande werkzaamheden en de aanwezigheid van personeel in het onderzoeksgebied kan sprake zijn van verstoring van beschermde soorten. Voor vleermuizen geldt dat beperkte verstoring niet toegestaan is. Omdat vleermuizen overdag niet actief zijn, treedt tussen zonsopkomst en zonsondergang echter geen verstoring op door aanwezigheid van personeel.

Totaalsloop

De bebouwing beschikt over een luchtspouw en loszittende gevelbekleding waar mogelijk vleermuizen in verblijven. Ook bezitten vleermuizen mogelijk verblijfplaatsen in het dak, en bezit de steenmarter mogelijk een verblijfplaats onder het bijgebouw. Door het slopen van de bebouwing wordt er voor gezorgd dat de bebouwing niet meer als verblijfplaats voor vleermuizen en de steenmarter kan dienen. De werkzaamheden hebben een negatief effect op de lokale beschikbaarheid van geschikte verblijfplaatsen van vleermuizen en steenmarters.

Rooien van de vegetatie

De vegetatie binnen het onderzoeksgebied bestaat voornamelijk uit een slecht beheerde/verwilderde beukhaag. Door de goede dekking van beuk in zowel de zomer als de winterperiode vormt de beplanting in het onderzoeksgebied geschikt leefgebied voor de egel en beschutting voor de steenmarter. Dit leefgebied gaat verloren wanneer de beplanting gerooid wordt. Hierdoor hebben de werkzaamheden een negatief effect op het leefgebied van egels en steenmarters in de omgeving van het onderzoeksgebied.

7 Mitigerende maatregelen en planning

7.1 Mitigatie middels planning en zorgvuldig werken

Bij de uitvoering van uw initiatief past u de in de vergunning genoemde beschermende maatregelen toe om negatieve effecten op beschermde soorten te voorkomen. Deze maatregelen zijn ook onderdeel van de voorschriften in de omgevingsvergunning. Indien deze voorschriften en maatregelen niet (of onjuist) worden uitgevoerd, kan de gemeente handhavend optreden.

Bij elk project dienen een viertal fases doorlopen te worden:

Fase 1: Natuurvrij maken
Fase 2: Controle
Fase 3: Mitigatie taakstelling
Fase 4: Afronden logboek en afmelden project

Algemene broedvogels

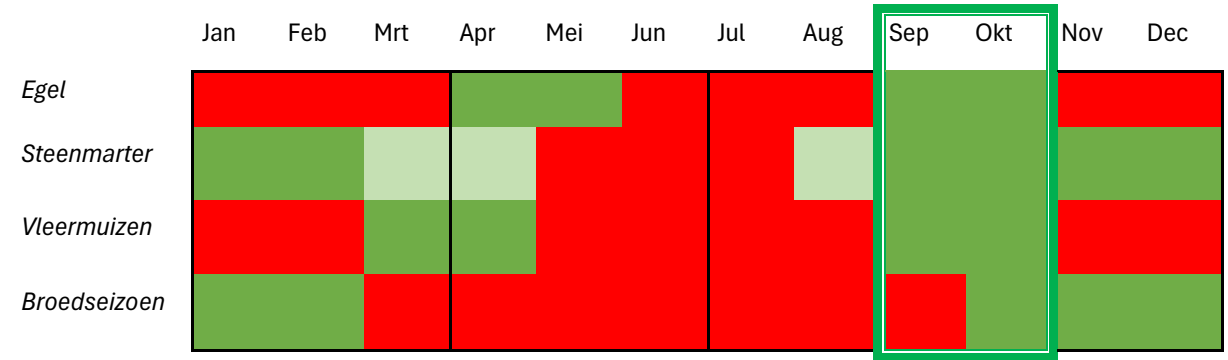
Wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd binnen het broedseizoen (van maart tot en met augustus) dan wordt voorafgaand de start van de werkzaamheden door of in opdracht van de ecoloog een broedvogelscan uitgevoerd in het gehele onderzoeksgebied om na te gaan of en waar zich broedende vogels kunnen ophouden. Wanneer broedende vogels aanwezig zijn, dan worden de werkzaamheden ter plekke uitgesteld tot de jongen zijn uitgevlogen. Een mogelijkheid is ook om de bebouwing voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt te maken voor broedvogels. Dan nog is tijdens het broedseizoen aanvullende begeleiding nodig om te voorkomen dat er onverhoopt aanwezige broedende vogels verstoord worden.

Maatregelen voor het natuurvrij maken van de bebouwing en rooien van de beplanting

- Alle openingen in de bebouwing die leiden tot de spouw (zoals open stootvoegen, kieren tussen kozijnen met gevel, ruimtes achter boeiboorden) dienen in de actieve en niet-kwetsbare periode van vleermuizen dichtgezet te worden met rugvulling en ‘exclusion flaps’ zodat eventuele vleermuizen wel uit kunnen vliegen maar niet meer in kunnen vliegen.
- Openingen in de boeidelen die voor vleermuizen als verblijfplaats kunnen worden gebruikt worden buiten de kwetsbare periode van vleermuizen tijdelijk dichtgezet met ‘exclusion flaps’ en rugvulling zodat eventuele vleermuizen de verblijfplaatsen wel uit kunnen vliegen maar niet meer in kunnen.
- De actieve en minst kwetsbare perioden van de relevante soorten zijn weergegeven in tabel 1, deze periodes zijn echter wel afhankelijk van de weersomstandigheden die van jaar tot jaar verschillen.

  Voor vleermuizen is deze periode over het algemeen maart-april en september-oktober.
  Voor de steenmarter september-februari, met suboptimale periode augustus-april.
  Voor de egel is de minst kwetsbare periode april-mei en september-oktober.
  Het broedseizoen loopt grofweg van 15 maart tot 15 augustus.
- Voor niet-particulieren geldt dat het ongeschikt maken in een geschikte periode direct voorafgaand aan de daadwerkelijke werkzaamheden dient plaats te vinden.
- Nadat de openingen in de bebouwing zijn dichtgezet, wordt minimaal vijf nachten met voor vleermuizen geschikte vliegomstandigheden (>10 graden, weinig wind en maximaal motregen) gewacht met de werkzaamheden, totdat de vleermuizen met zekerheid zijn uitgeweken naar een alternatieve verblijfplaats.
- De ecoloog voert een controle uit door middel van een uitvliegcontrole waarna bij groen licht de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden.
- Rekening houdend met de kwetsbare periodes van de relevante soorten kan de bebouwing dus ongeschikt worden gemaakt en de beplanting gerooid worden in april, waarbij een broedvogelscan verplicht is.

Tabel 1: Kwetsbare periodes relevante soorten

	Kwetsbare periode (***kan afwijken, afhankelijk van klimatologische omstandigheden)***
	Ongeschikt maken mag, mits geen steenmarter aanwezig
	(Meest) geschikte periode (***kan afwijken, afhankelijk van klimatologische omstandigheden***)

Aantreffen beschermde soorten tijdens werkzaamheden

Als er onverwacht beschermde soorten worden aangetroffen tijdens de werkzaamheden, zoals nesten van broedvogels en verblijfplaatsen van vleermuizen, dan worden de betreffende werkzaamheden direct gestaakt en wordt direct contact gezocht met de ecoloog (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg met de ecoloog bepaald of de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Omgevingswet kunnen worden uitgevoerd. Wanneer dit niet mogelijk is, of wanneer er twijfel bestaat wordt de situatie te beoordeling voorgelegd aan het bevoegd gezag.

7.2 Mitigatie en compensatie middels vervangende verblijfplaatsen

Algemeen

Voorliggend project betreft een categorie 4 mitigatie volgens het SMP Zwolle: sloop en vervangende nieuwbouw (inclusief verwijderen groen). Bij sloop en verwijderen van groen gaan verblijfplaatsen van beschermde soorten verloren. Door te zorgen voor voldoende compenserende verblijfplaatsen, wordt voorkomen dat beschikbaarheid van verblijfplaatsen een beperkende factor wordt voor beschermde diersoorten. De geplande maatregelen worden voor de realisatie van de nieuwe situatie en na de realisatie gecontroleerd door de begeleidend ecoloog.

Steenmarter en Egel

Binnen het plangebied zijn verblijfplaatsen van de egel en de steenmarter niet uit te sluiten. Bij egel en marterachtigen is de inzet van de mitigatie dat er een overcompensatie plaatsvindt als leefgebied aangetast wordt. Tijdelijke mitigerende maatregelen worden niet noodzakelijk geacht.

Steenmarter

Voor de steenmarter geldt dat de soort erg opportunistisch is en een netwerk van verblijfplaatsen heeft. De steenmarter gebruikt een netwerk van soms wel tientallen verblijfplaatsen. In 10 van de 20 deelgebieden van de gemeente Zwolle zijn steenmarters aangetroffen tijdens het veldonderzoek van SMP Zwolle. Aangezien er geen aanwijzingen zijn gevonden tijdens de veldbezoeken van de aanwezigheid van de steenmarter, maar er wel een geschikte verblijfplaats aanwezig is, wordt van één verblijfplaats uitgegaan en mag de bebouwing in de suboptimale periode ongeschikt worden gemaakt. Wel dient het geschikte leefgebied gecompenseerd te worden. Overcompensatie van leefgebied gebeurt aan de hand van de realisatie van nieuw dekkend groen en het plaatsen van minimaal twee geschikte verblijfplaatsen voor de steenmarter (figuur 10). Het te dekken groen is verder beschreven bij het onderdeel ***egel***.

Voorzieningen kunnen zowel op de grond (in een beschutte omgeving) of in de bebouwing of bomen worden geplaatst. Doordat het niet wenselijk is om een nieuwe voorziening in de bebouwing te plaatsen wordt geadviseerd om een voorziening te plaatsen in de nieuw te realiseren groenstructuren. De voorziening dient aangebracht te worden op een droge ondergrond. Eventueel kan met een klein laagje grind, of een stoeptegel

een geschikte ondergrond worden gecreëerd. Plaats de voorziening en breng eventueel een laagje hooi aan in de kraamkamer. Eventueel kan de kast worden afgedekt met een stukje plastic als extra bescherming. Bedek vervolgens de voorziening met een hoop bladeren en takken, zodat een flinke beschermende hoop ontstaat. Plaats bijvoorbeeld een stoeptegel onder de ingang van de PVC-buizen zodat deze niet kan overgroeien. Op de website is de montage instructie te vinden.

Figuur 10: Steenmarterkast MRTT1, Unitura (MRTT1 | De Steenmarterkast van Unitura)

Egel

Voor de egel is alleen van belang dat de hoeveelheid dekkend leefgebied dat verloren gaat met een factor 1,5 overgecompenseerd wordt. Aangezien er circa 100 m2 aan geschikt leefgebied verloren gaat binnen het onderzoeksgebied, dient er minimaal 150 m2 aan geschikt leefgebied voor gecompenseerd te worden. Dit houdt in dat er grond bedekkend plantmateriaal aangeplant dient te worden, bij voorkeur inheemse planten welke groenblijvend zijn in de winter zodat er ook in de winter dekkende groenelementen aanwezig zijn. Voorbeelden hiervan zijn klimop (***Hedera helix),*** hulst (***Ilex aquifolium)*** en taxus (***Taxus baccata)***. Het vervangende leefgebied moet geschikt zijn als foerageergebied en dient potenties te hebben voor rust- en voortplantingsplaatsen. In bijlage 1 is een verdere toelichting op de wijze van invulling van de groencompensatie opgenomen.

Vleermuizen

Binnen het onderzoeksgebied zijn geen bijzondere verblijfplaatsen als een kraamkolonie aangetroffen waardoor enkel de standaard SMP-compensatiemaatregelen van toepassing zijn. NDFF geeft aan dat er waarnemingen bekend zijn van de gewone dwergvleermuis, laatvlieger, rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis in de wijk. Daarnaast valt het onderzoeksgebied ook in het zoekgebied van de koloniekaart meervleermuis van Netwerk Groene Bureaus, en dient hier dus ook rekening mee te worden gehouden.

Gewone- en ruige dwergvleermuis

- De verwachting is dat er ten alle tijden voldoende alternatieven beschikbaar zullen zijn, waarmee het treffen van tijdelijke mitigerende maatregelen niet noodzakelijk wordt geacht;
- In de nieuwe situatie worden minimaal twee zomer- en paarvleermuisverblijven ingebouwd.

Laatvlieger & rosse vleermuis

- In de nieuwe situatie wordt minimaal één grote spouwmuurvoorziening gerealiseerd, waarbij minimaal 10 vierkante meter spouwruimte in de topgevel beschikbaar wordt gesteld (WEDIplaat-voorziening).
- De toegang tot de spouw wordt geborgd door het toepassen van een ruimte van 2,5 centimeter tussen het metselwerk en de aftimmering.
- Gecombineerd met deze voorziening in de topgevel wordt een deel van de ruimte tussen de dakpannen/dakbeschot opengelaten, zodat de laatvliegers hier ook weg kunnen kruipen.

Meervleermuis

- Maatregelen genomen voor de gewone dwergvleermuis en laatvlieger kunnen ook functioneren voor de meervleermuis.

Voorwaarden nieuwe voorzieningen

- De aanvliegroute en de voorziening zijn vrij van obstakels, kunstlicht en verstoring en buiten bereik van predatoren;
- De invliegopening ligt op minimaal drie meter hoogte;
- De toegang tot de voorziening is gemaakt van ruw materiaal zodat vleermuizen er grip op hebben;
- De invliegopening van inbouwkasten of horizontale open voegen is minimaal 5 cm breed en ongeveer 2,5 cm (max. 3 cm) hoog. De ingang loopt schuin omhoog. Voor kleinere soorten, zoals dwergvleermuizen, volstaat een breedte van de stootvoeg van 1,5 cm breed. Bij dakpan(rand) en daklood is de opening minimaal 2,5 cm hoog en minimaal 5 cm breed. Langs een dakrand kunnen meerdere invliegopeningen of een doorlopende opening zijn;
- In de nieuwe voorziening zijn verschillende microklimaten aanwezig, bijvoorbeeld door meerlaags kasten te gebruiken of door kasten in verschillende richtingen op te hangen;
- Voorzieningen zijn gemaakt van duurzaam materiaal en vleermuizen mogen er niet in vast komen te zitten;
- De voorziening is niet toegankelijk voor mensen.
- De maatregelen worden gecontroleerd door de begeleidend ecoloog, zoals wordt vermeld in de vergunning.

Nieuwe situatie

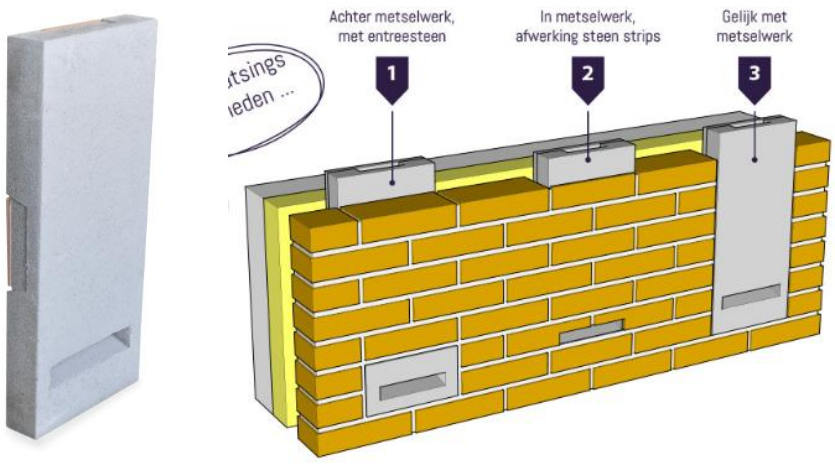
- Naast de vanuit het SMP verplichte compensatiemaatregelen, wordt, om de biodiversiteit te behouden en te versterken, voor ruimtelijke projecten natuurinclusief bouwen en ontwerpen verplicht gesteld.
- Dit werkt aan de hand van een puntensysteem met een maatregelencatalogus, waarbij het inpassen van de natuurwaardenkaart hierbij het vertrekpunt is.
- De maatregelen zijn weergegeven volgens een aantal thema's en aan elke maatregel zijn punten toegekend.
- Initiatiefnemers kunnen uit deze catalogus maatregel kiezen, die het beste bij het planvoornemen passen.

Voorbeelden maatregelen

Ter compensatie van spouwmuurisolatie kan gekozen worden voor het plaatsen van een wediplaatvoorziening (30x30 cm) of voor een ingemetselde vleermuiskast per gevel.

Inbouwkasten

Het aanbrengen van kleine inbouwkasten per type VMPM1 (Unitura) of vergelijkbaar in gevels is één van de opties voor het mitigeren van kleine verblijfplaatsen van vleermuizen (zie figuur 11). De inbouwkasten kunnen verzonken aangebracht worden in de muur of zichtbaar in de buitengevel. De kasten worden zo hoog mogelijk geplaatst in het gebouw, maar op minimaal drie meter hoogte. Vooral de zuid- en westgevels zijn geschikt, vanwege de warmte van de middag- en avondzon. Enige variatie tussen de windrichtingen van gevels waar kleine inbouwkasten in worden aangebracht, is overigens wel gewenst. Verschillende windrichtingen geven ook verschillende microklimaten, die meer keuzemogelijkheden voor vleermuizen bieden.

Figuur 11: Vleermuiskast type VMPM1 welke op verschillende mogelijkheden in de gevel kan worden geplaatst (bron: Unitura)

WEDIplaat-voorziening

Deze voorziening is bedoeld om een verblijfplaats te maken voor spouwbewonende vleermuissoorten (met name dwergvleermuizen, laatvlieger, meervleermuis en baardvleermuis) (zie figuur 6). Om ruimte te creëren voor deze inbouwvoorziening worden spouwborstels toegepast om ervoor te zorgen dat er geen isolatiemateriaal (schuimparels) in de open ruimte kan komen. Vervolgens wordt er een 3 centimeter dikke WEDIplaat tegen één zijde aan de binnenkant van de spouwmuur bevestigd. Tenslotte wordt de spouwmuur gevuld met het isolatiemateriaal indien isolatiewerkzaamheden van toepassing zijn. Spouwmuren zijn over het algemeen circa 6 centimeter breed. Door de WEDIplaat van 3 centimeter in te brengen blijft er ruimvoldoende ruimte (circa 3 centimeter) over voor vleermuizen. De WEDIplaat heeft een ruw oppervlak, zodat er voor vleermuizen voldoende grip is. Voor optimale grip worden in de platen om de centimeter groeven gesneden. De ruimtes die ontstaan blijven ten alle tijden toegankelijk voor vleermuizen via open stootvoegen, kieren en spleten in het metselwerk en via openingen onder daklijsten. Om ophoping van mest te voorkomen moet in een 100x100 cm WEDIplaatvoorziening een mestafvoer in het buitenblad worden geplaatst. Dit kan in de vorm van bijvoorbeeld een invliegsteen en een isolatieblok in de spouw dat de mest naar de opening leidt.

Figuur 12: Wediplaatvoorziening waarbij links de inbouwkast wordt weergegeven, in het midden het zijaanzicht en rechts de wedi plaat (bron: Ecogroen)

Boeiboorden

Indien nieuwe boeiboorden worden aangebracht dan dient een tussenruimte van 20 mm tussen de betimmering en de gevel te worden aangebracht waarbij de openingen zich aan de onderzijde tegen de gevel aan bevindt. Door de openingen te laten aansluiten op de gevel kunnen de vleermuizen tegen de muur op landen en vervolgens naar binnen kruipen.

8 Verantwoording

De ecoloog houdt een ecologisch logboek bij waarin de maatregelen worden vastgelegd die bedoeld zijn om schade aan beschermde soorten te voorkomen. De uitgevoerde mitigerende maatregelen worden genoteerd en afgetekend door de ecoloog. In het logboek wordt beschreven welke soort betrokken was en welke maatregelen genomen zijn op welke datum en locatie. Dit logboek kan eenvoudig aantonen aan de handhaving dat er zorgvuldig gewerkt wordt.

9 Bijlagen

Bijlage 1: Toelichting wijze invulling groencompensatie

Aanleiding

Voor de voorgenomen bouwactiviteiten wordt circa 94 m^2 bestaand groen verwijderd, wat voor het gemak wordt afgerond naar 100 m^2. Conform het gemeentelijk soortenmanagementplan (SMP) dient dit met een factor 1,5 te worden gecompenseerd, wat neerkomt op een benodigde groencompensatie van 150 m^2 geschikt leefgebied voor de egel en marterachtigen.

Voorgestelde compensatie

De initiatiefnemer heeft aangegeven dat de compensatie wordt gerealiseerd door de aanleg van:

- ca. 35 m^2 "Zwolse" haag, en
- ca. 147 m^2 groene borders met bodem bedekkende beplanting.

Figuur 4 laat deze nieuwe groenstructuur zien. Samen komt dit dus neer op 182 m^2 aan nieuw, dekkend groen. De genoemde beplanting dient geschikt te zijn als leefgebied voor de egel en marterachtigen. Ze dienen voldoende dekking te bieden, ook in de winterperiode. Dit hangt af van de soortkeuze, zoals doornsoorten (***Crataegus monogyna***, ***Prunus spinosa***) voor de haag en ***Vinca minor*** en/of ***Hedera helix*** als bodembedekking. De architect dient hier te zijner tijd een beplantingsplan voor op te stellen.

Figuur 4: Nieuwe groenstructuur

Conclusie

Op basis van de huidige tekeningen wordt voldaan aan de vereiste compensatie van 150 m^2, mits de voorgestelde borders daadwerkelijk kunnen worden aangeplant zoals ingetekend. Het is van belang dat in het definitieve plan expliciet wordt aangetoond dat het gaat om nieuw, geschikt leefgebied voor de beschermde soorten, conform de eisen van het SMP. Hierbij is van belang dat soortnamen van de beplanting wordt benoemd.

Bijlage 2: Toelichting Omgevingswet (Bal)

Drie beschermingsregimes en verbodsbepalingen

In de Omgevingswet is de soortenbescherming in Nederland geregeld. Er zijn drie verschillende beschermingsregimes waaraan verschillende verbodsbepalingen zijn gekoppeld in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Het Bal kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn (het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn) en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of vergunning van de verboden. Alle vogels (ruim 700 soorten), zijn beschermd. Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten beschermd.

- Ten eerste worden alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn;
- Ten tweede worden soorten beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn;
- Tenslotte is er een beschermingsregime voor 'andere soorten' waaronder soorten vallen die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Tabel 2: Verbodsbepalingen Bal

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn §11.2.2	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn §11.2.3	Beschermingsregime andere soorten §11.2.4
Art. 11.37 lid 1a Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Art. 11.46 lid 1a Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art. 11.54 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art. 11.37 lid 1b Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels opzettelijk te vernielen of te beschadigen of nesten van vogels weg te nemen	Art. 11.46 lid 1d Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of vernielen	Art. 11.54 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van dieren opzettelijk te beschadigen of vernielen
Art. 11.37 lid 1c Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art. 11.46 lid c Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art. 11.37 lid 1d Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art. 11.46 lid b Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art. 11.46 lid e Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art. 11.54 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een vergunning of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Ten eerste mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Ten tweede moet tegenover de afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals volksgezondheid of openbare veiligheid.
- Tenslotte mag de ingreep geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een vergunning worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een goedgekeurde gedragscode die is afgestemd op de Omgevingswet.

Soortenbescherming

Door een groot aantal activiteiten en invloeden staat het voortbestaan van veel soorten onder druk. Daarom is soortenbescherming een onderdeel van de Omgevingswet. De verbodsbepalingen voor vogels en Habitatrichtlijnsoorten in de Omgevingswet sluiten vrijwel één op één aan bij de bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. De verbodsbepalingen zijn gericht op de bescherming van individuen van soorten.

Ook voor de andere soorten, die niet op grond van de Vogel- of Habitatrichtlijn maar vanuit nationaal oogpunt beschermd worden, geldt dat de verbodsbepalingen zien op het individu, maar of een vergunning verleend kan worden, wordt afgewogen tegen het effect van de ingreep op het populatieniveau van de soort.

Algemene zorgplicht

De Omgevingswet bevat een algemene zorgplicht. Dit houdt in dat overheden, bedrijven én burgers verantwoordelijk zijn voor een veilige en gezonde leefomgeving. Dus niet alleen de overheid. Deze algemene zorgplicht is vooral een vangnet voor het geval er geen specifieke decentrale of rijksregels zijn. Als deze specifieke decentrale of rijksregels er wel zijn, geldt de algemene zorgplicht niet meer.

Specifieke zorgplicht voor dieren en planten

Flora- en fauna-activiteiten kunnen nadelig zijn voor bijvoorbeeld natuurbescherming. Iemand die dat weet of kan weten, moet zich altijd houden aan de specifieke zorgplicht bij het verrichten van de activiteit (artikel 11.27, Bal). De specifieke zorgplicht geldt bij alle dier- en plantensoorten, dus bij (inter)nationaal beschermde soorten én bij andere soorten.

Specifieke zorgplichten borduren voort op de algemene zorgplicht, maar zijn concreter. Een specifieke zorgplicht geldt voor specifieke activiteiten voor concreet genoemde belangen. In het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) staan specifieke zorgplichten. Deze specifieke zorgplichten maken duidelijk wat er wel en niet moet gebeuren. Bijvoorbeeld dat degene die verantwoordelijk is voor een activiteit, de beste beschikbare technieken (BBT) gebruikt.

a. Voorafgaand aan het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid van die locatie van
   1°. Van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten, genoemd in bijlage I bij de vogelrichtlijn, en niet in die bijlage genoemde, geregeld in Nederland voorkomende trekvogelsoorten als bedoeld in artikel 4, tweede lid, van die richtlijn;
   2°. Van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de habitatrichtlijn;
   3°. Dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX of in de rode lijsten, bedoeld in artikel 2.19, vijfde lid, onder a, onder 3, van de wet; en
   4°. Voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;

b. Als deze aanwijzingen er zijn: wordt vastgesteld of op voorhand op grond van objectieve gegevens nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
c. Als die gevolgen niet kunnen worden uitgesloten: wordt nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun foerageerplaatsen, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten;
d. Alle passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen;
e. Tijdens en na het verrichten van de activiteit wordt nagegaan of de getroffen maatregelen de beoogde effecten hebben; en
f. Het verrichten van de activiteit wordt gestaakt als de nadelige gevolgen toch niet worden voorkomen, of, als staken van de activiteit redelijkerwijs niet meer mogelijk is, passende herstelmaatregelen worden getroffen.

Vrijgestelde soorten

In afwijking van de verboden in artikel 11.54 lid 1a van de Omgevingswet, is het toegestaan de onderstaande soorten weg te vangen (om doden te voorkomen) en de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van deze soorten opzettelijk te beschadigen of te vernielen wanneer er geen andere bevredigende oplossing bestaat.

De vrijstelling is van kracht wanneer de handeling verband houdt met de volgende activiteiten:

> De ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daaropvolgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
> Het bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer.

Tabel 3: Lijst met soorten waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt als gevolg van handelingen die in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling worden uitgevoerd

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Drenthe	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	(AMvB RN Ministerie LNV art. 3.31)
Grondgebonden zoogdieren														
Aardmuis	Microtus agretis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bosmuis*	Apodemus sylvaticus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Bunzing	Mustena putorius						x						x	x
Dwergmuis	Micromys minutes	x	x	X	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dwergspitsmuis	Sorex minutus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Egel	Erinaceus europaeus	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x
Eekhoorn	Sciurus vulgaris						x1							
Gewone bosspitsmuis	Sorex ananeus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Haas	Lepus europeus	x	x	x	x		x	x	x	x			x	x

Hermelijn	Mustela erminea						x						x	x
Huisspitsmuis*	Crocidura russula	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Konijn	Oryctolagus cuniculus	x	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x
Molmuis	Arvicola scherman						x							
Ondergrondse woelmuis	Pitymys subterraneus	x	x		x	x	x	x	x		x	x		x
Ree	Capreolus capreolus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Steenmarter	Martes fiona			x			x2							
Tweekleurige bosspitsmuis	Sorex coronatus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x
Veldmuis*	Microtus arvalis	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Vos	Vulpes vulpes	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wezel	Mustela nivalis					x	x						x	x
Wild zwijn	Sus scrofa							x						
Woelrat	Arvicola terrestris	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Amfibieën en reptielen		DR	FL	FR	GD	GR	LB	NB	NH	OV	UT	ZL	ZH	MLN V
Bruine kikker	Rana temporaria	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Gewone pad	Bufo bufo	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Hazelworm	Anguis fragilis						x3							
Kleine watersalamander	Triturus vulgaris	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Levendbarende hagedis	Zootoca vivipara						x4							
Meerkikker	Pelophylax ridibundus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Middelste groene kikker / Bastaardkikker	Pelophylax klepton esculentus	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

x=soort is vrijgesteld

* voor deze soorten daarnaast algemene vrijstelling in/op gebouwen en bijbehorende erven of roerende zaken (Omgevingswet art. 11.54 lid 2a)

x1 = vrijstelling geldt in de periode maart-april en juli tot en met november

x2 = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met februari

x3 = vrijstelling geldt in de periode juli, augustus en september

x4 = vrijstelling geldt in de periode 15 augustus tot en met 15 oktober

Opmerking bij Friesland: Er gelden allerlei aanvullende voorschriften aan de vrijstelling m.b.t. doden, vangen, vrijlaten en beschadigen of vernielen van verblijfplaatsen.

Houtopstanden buiten bebouwingscontour houtkap

De rijksregels gelden als sprake is van het (deels) vellen van houtopstanden. Bij het vellen hoort een herbeplantingsplicht. Er zijn uitzonderingen. De rijksregels over vellen en herbeplanten gelden niet in een van de volgende gevallen (artikel 11.111, Besluit activiteit leefomgeving (Bal)):

- Houtopstanden binnen de bebouwingscontour houtkap. Dat komt er ongeveer op neer dat de rijksregels alleen gelden voor houtopstanden buiten stedelijk gebied
- Houtopstanden op erven of in tuinen
- Bomen en struiken die specifiek voor het oogsten van fruit, noten of vruchten zijn geteeld
- Houtopstanden die windschermen om boomgaarden vormen
- Naaldbomen die duidelijk bedoeld zijn als kerstbomen en niet ouder zijn dan 20 jaar
- Kweekgoed
- Populieren of wilgen van
    1. Wegbeplantingen
    2. Beplantingen langs waterwegen, of
    3. Eénrijige beplantingen langs landbouwgronden
- Het dunnen van een houtopstand om de groei van de overblijvende houtopstand te bevorderen. Bijvoorbeeld als onderdeel van het reguliere onderhoud van de houtopstand
- Beplantingen die bestaan uit populieren, wilgen, essen of elzen en duidelijk bedoeld zijn voor de productie van houtige biomassa onder de volgende voorwaarden:
    4. Het oogsten vindt minstens 1 keer per 10 jaar plaats
    5. De beplantingen bestaan uit minstens 10.000 stoven per ha per beplantingseenheid
    6. Een beplantingseenheid moet bestaan uit aaneengesloten beplanting zonder doorsnijding door meer dan 2 meter brede onbeplante stroken
    7. De beplantingen zijn aangelegd na 1 januari 2013
- Houtopstanden met een oppervlakte van minder dan 10 are. Het gaat hier om de oppervlakte van de totale houtopstand dus niet alleen van het te vellen deel
- Houtopstanden die bestaan uit een rijbeplanting van maximaal 20 bomen (gerekend over het totaal aantal rijen). Het gaat hier om het aantal bomen in rijbeplanting van de totale houtopstand dus niet alleen het aantal te vellen bomen

Meldingsplicht voor vellen

Indien rijksregels gelden over vellen dan is het verboden om een houtopstand (deels) te vellen zonder eerst een melding te doen. Behalve voor de uitzonderingen op de meldingsplicht. Het indienen van een melding moet uiterlijk vier weken én niet eerder dan één jaar vóór het vellen gebeuren (artikel 11.126, Bal).

Herbeplantingsplicht

Indien de houtopstand (deels) geveld is of op een andere manier verloren gegaan, zoals brand of storm, dan moet herbeplanting plaatsvinden (artikel 11.129, Bal). De herbeplantingsplicht geldt in alle gevallen voor de

rechthebbende van de houtopstand. Dus bijvoorbeeld ook als een derde de houtopstand onrechtmatig heeft geveld. Er gelden uitzonderingen op de herbeplantingsplicht.

Bosbouwkundig verantwoord

Herbeplanting moet op een bosbouwkundig verantwoorde wijze plaatsvinden. Dat betekent dat herbeplanting zich moet richten op:

- Een duurzame instandhouding en ontwikkeling van houtopstanden
- Een adequate vervulling van de functies van die houtopstanden
- De bodem, het water en de lucht in de omgeving van die houtopstand

Het is aan degene met een herbeplantingsplicht zelf om met eigen of andermans deskundigheid te bepalen wat hiervoor nodig is. Het is ook mogelijk dat het bevoegd gezag met maatwerk aangeeft wat onder 'bosbouwkundig verantwoorde wijze' valt.

Bij een herplantingsplicht moet het herbeplanten binnen 3 jaar na het vellen plaatsvinden. Het is verplicht om beplanting die niet binnen 3 jaar gaat groeien, te vervangen. Verder moet het herbeplanten op dezelfde grond als het vellen plaatsvinden. Het is mogelijk om maatwerk op te stellen over de regels.

Er zijn ook uitzonderingen op de meldingsplicht voor het vellen en de herbeplantingsplicht. Dit geldt niet in een van de volgende gevallen:

- Het periodiek vellen van griend- of hakhout.
- Het vellen is voor het uitvoeren van een instandhoudingsmaatregel of passende maatregel.
- Het vellen is voor het uitvoeren van maatwerk dat preventieve of herstelmaatregelen voorschrijft die nodig zijn om de instandhoudingsdoelstellingen van een Natura 2000-gebied te bereiken.
- Het vellen is voor het uitvoeren van een maatwerkvoorschrift dat verbonden is aan een omgevingsvergunning voor een Natura 2000-activiteit of flora- en fauna-activiteit.
- Het vellen is voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen.
- Het vellen en herbeplanten vindt aantoonbaar plaats volgens een gedragscode.
- Het vellen dat voldoet aan alle volgende voorwaarden:
    8. Het is een activiteit van nationaal belang of hangt daarmee samen. Het Omgevingsbesluit geeft aan welke activiteiten van nationaal belang zijn (artikel 4.12, Omgevingsbesluit).
    9. Het gaat om een houtopstand die niet is aangeplant vanwege een herbeplantingsplicht (van het Bal, de Wet natuurbescherming of de Boswet).
    10. De minister van LNV heeft in het verleden een kennisgeving ontvangen (en dat bevestigt) voor het aanleggen van de houtopstand. Die kennisgeving moet het tijdstip en de plaats van de (destijds aan te leggen) houtopstand aangeven. Uit de kennisgeving moet ook blijken dat het om tijdelijke houtopstand gaat waarvan het vellen (in z'n geheel) zal plaatsvinden binnen 40 jaar na dat tijdstip.

Dit staat in artikelen 11.126, 11.129 en 11.131 van het Bal.

Bijlage 3: Ecologisch logboek

Datum	Bezocht/contact door	Actie/aanbeveling	Afspraak